

Ülempreester Kalchas (Ain Anger) ja kuninganna Helena (Tiiu Laur) peaks olema riigi moraali alustoad, aga on tegelikult kõige äraostetavamad ja kergemeelsemad.

KATSETUS: Offenbachi prantsuse operetile "Ilus Helena" suruti eestimaine pedajapärg pähe

Estonia harjutab uutmoodi operetti

Rahvusoper vajab kergema žanri etendustesse ehtsat transvestiiti

HEILI VAUS

Prantsuse operett "Ilus Helena" on eelkõige hinnatav Estonia Teatri repertuaari laiendamiseks, mille lavastuse plussid on pilkupüüdev kunstnikutöö ja mõned lauljarollid. Täidetud on seegi eesmärk, et publik turtsub aeg-ajalt naerda.

Lugu on manduvast Kreeka ühiskonnast, kus kauneim naine Helena jumalate mängu tagajärjel (mütoloogiast tuntud Parise otsus) oma mehe Kreeka kuninga juurest ära läheb. Antiik-Kreeka süžee on toodud tänapäeva blaseerunud Eesti ühiskonda ja võrrestitud päevakajaliste naljadega.

Nalja ongi võimatu teha nii, et see kõigile ühtemoodi meeldiks. Hea maitse piiril balansseerimine ilma et igavaks läheks, on raske ülesanne. Lavastaja Neeme Kuningas on siin oma õlgadele võtnud tohutu lisakoorma: kogu teksti ise kirjutanud. Eks ole ju Eestiski mõned humoristid sündinud, aga sõna ja muusika koosmõju lootis Kuningas ise paremini tabada, teksti koos näitlejatega luua.

esietendus

Jacques Offenbachi operett "ILUS HELENA"

Lavastus ja tekstid: Neeme Kuningas

Muusikaline juht: Erki Pehk

Kunstnik: Jaak Vaus

Osades: Tiiu Laur, Rauno Elp, Ain Anger, Väino Puura, Ivo Kuusk, Hans Miilberg jt.

8. jaanuaril Estonia Teatris

Nii panid mõned repliigid äratundmisrõõmust kihistama ja mõned mõtlema, et kas iga asja ("Kreeklane olen ja kreeklaseks jään") sobib ära labastada. Maitseväärtused on aga sellise žanri puhul vist vältimatud.

Kui loll on vaataja?

Nali on hea siis, kui seda peab erka meelega püüdma, mitte ei peeta vaatajat poolkurdi või -lolliks. Mitu korda peab kordama "müris-taja suure M-iga" ja lahti seletama,

et sõnapaaril "V(v)eenuse kink" on peale mütoloogilise ka allapoole vööd nalja tähendus.

Hea oli kõmuajakirjandust pilkav joon. Alates kavalehe-ajakirja Tuunika ärplevast ja magamistoareportaazi lubavast toonist kuni Hans Miilbergi uksest-aknast sisseimbuva kuldülikonnas paparatsini. Tema kärbseks muundumise tinglikkus ületas kõrgelt lavastuse kohmakavõitu üldatmosfääri. Ka hetääride meesteloetelu – tunnen ühte preestrit, mõlemat pankurit – tõrkas parajasse kohta.

Kuna pole selge, kas "Ilus Helena" on koomiline oper või operett, siis kipub tegelaste skaala kangesti harali. Helena ise on nii mänguliselt kui ka vokaalselt üdini ooperlik tegelane, ja seda eriti primadonnaliku Tiiu Lauri kehastuses.

Operett polegi mingi inimese siseheitluste näitamise žanr, kuid esietenduse koosseisus kulges küll kõik kuidagi liiga lihtsalt. Ei min-geid kõhklusi ega võlumisi – saab ka ilma.

Rauno Elbi Parise juhtimõte oli "ma tean", kui teda kiideti või

imetleti. Iseenesest pole selline enesekindla nooruki tüüp ju paha, aga muutis Parise kuju väga kitsaks. Kui Helena poleks seda nii enesestmõistetavalt ja külmalt võtnud, et Paris talle määratud on, vaevalt ta oleks põhjust leidnud Parisesse armuda. Eks seegi näita loo aluseks olnud Kreeka ühiskonna moraalset mandumist, kus õieti ei viitsita enam millegi pärast vaevana.

Orkestrilt oodanuks särtsu

Vokaalselt olid mõlemad ooperlikud peategelased tasemel. Tenoripartiist baritonirooliks muudetud Parise osa laulis Rauno Elp kerguse ja üleolekuga. Tiiu Lauri lödvalt koketeerivas prouas oli oma joont ja kõrgetes koloratuurides professionaalsust.

Teises, koomilis-operetlikumas võtmes olid lahendatud ülejäänud tegelaskujud. Siin rõhutasid kõnemoonutusega oma-rolli eripära Väino Puura (Kreeka kuningas alias võru murrakut kõnelev Eesti maavanem) ja Mati Vaikmaa (tun-

tud muusikut parodeeriv s-tähte susistav ja venitatud kõnemaneeer).

Operett ei saa läbi transvestiidi-ta. Kuigi meeles mõlgub Katrin Karisma ületamatu krahv Orlovski "Nahkhiirest", tõi Sirje Puura prints Orestes etendusse oma hetääridega kassilikku, kuigi vokaalselt liiga kräunuvat lusti. Karisma Orlovskis oli rohkem mehelikult võimukat lady Dominat, Puura tegelases puusi hõõritavat naist. Kes seda transvestiitide maailma nii täpselt teab, ilmselt tuleks keegi operetitrupist eraldi selle valdkonna peale välja koolitada.

Kõige inimlikuma ja elusamana mõjus Ivo Kuuse väsinud ja lonkav abielumees. Kahjuks oli ka orkestris tunda laval maad võtvat loidust. Tõelise särtsu ja hoo asemel kõlas keskmiselt püüdlik ja koori saates logisev mitte just kõige vaimukam muusika. Publiku viimast aplausi saaks kindlasti loo ägedama lõpetamisega pikemaks ja tulisemaks muuta.

Suutäie naerda, silma- ja kõrva-ilu ning polkaviisi koduteele kõrvu igatahes sai.